

Bibliografia escapçada

Segons el *Diccionari de la literatura catalana*, el crític literari i historiador Ramon Arqués i Arrufat (Juneda, Garrigues, 1874-Ies Borges Blanques, Garrigues, 1956) només va escriure articles. L'any 1904 publica el llibre *Lo dogma de la Immaculada en la literatura catalana antiga*, reeditat anys després per la Il·lustració Catalana a la col·lecció "Lectura popular. Biblioteca d'autors catalans".

Tubercle que desafina

El plural de *salsafí*, segons la traductora d'*El cementiri de Praga*, Carme Arenas, tubercle que el protagonista de la novel·la prefereix als porros, és *salsafís*, i no *salsafins*, com és d'esperar. I no és pas cap errata, perquè manté aquest plural aberrant la segona vegada que Eco en parla.

Ja era Romea

Josep Miquel Sobrer (*La poesia dramàtica de Josep Maria de Sagarra. Les veus de la terra*, Galerada) diu que la primera estrena de Sagarra, *Rondalla d'espervers*, tingué lloc el gener del 1918 al Teatre Català, "després batejat Romea". Ja feia anys que la sala es deia Romea. Aquell gener del 1918 es deia Teatre Català Romea.

Exigència geològica

El DIEC obliga tots els geòlegs a elaborar hipòtesis sobre la història i l'evolució de la Terra. *Geologia*: "Ciència que té per objecte l'estudi de la composició, l'estructura, la morfologia i l'edat de la Terra, particularment de les seves parts accessibles o pròximament accessibles a l'observació, i que elabora les hipòtesis que permeten de reconstruir-ne la història i l'evolució." Per sort, tenim el Primer Diccionari: "Ciència que estudia la composició de la Terra, els minerals, etc." Pompeu Fabra també deixava que hi hagués geòlegs que només s'ocupessin de l'estat actual dels materials que componen la Terra.

Domènec Guansé, presentat com el crític pont entre el temps de la República i la dictadura

El valor de l'aportació de Domènec Guansé (Tarragona, 1894-Barcelona, 1978) a la crítica literària és el seu paper de pont entre els anys de la República i els de l'exili i la dictadura. La filòloga que ho afirma, Montserrat Corretger, professora de la Universitat Rovira i Virgili, ho demostra amb el llibre *Domènec Guansé, crític i novel·lista: entre l'exili i el retorn*, editat per les Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

L'obra és un estudi detallat de la feina de Domènec Guansé, no únicament com a crític, sinó també com a narrador, assagista i traductor. I també del seu pensament literari i polític, des de l'inici de la seva vida com a professional de les lletres a la Barcelona dels anys 20 fins als anys del retorn (1963-1978), amb un exili de gairebé un quart de segle, primer a França (1939) i després a Santiago de Xile (1940-1963), durant el qual mai no va deixar d'ocupar-se de la literatura catalana. Precisament un dels fets a destacar de l'acció del personatge va ser la seva voluntat de relligar el món cultural i literari de la diàspora amb el de l'interior.

A banda dels articles i llibres publicats per Guansé, la filòloga ha consultat la correspondència de l'escriptor, conservada a l'Arxiu Nacional de Catalunya, i diversos textos inèdits, com el llibre *Notes sobre l'art d'escriure*.

Per a Montserrat Corretger, Guansé es un dels periodistes culturals més representatius entre els que exercien la crítica a la premsa durant els anys 20 i 30, sempre amb l'afany de guiar i il·lustrar el gran públic cap a un hàbit de selecció, adquisició de llibres i lectura, sota els models comercials –editorials i llibreries– i intel·lectuals –escriptors i crítics– europeus.

Domènec Guansé, crític, narrador i assagista, va viure a l'exili entre els anys 1939 i 1963.

Les tribunes on va col·laborar –*La Publicitat*, *La Nau*, *Mirador* i *La Rambla*– eren algunes de les més escoltades, aquells 20 i 30.

Es tracta, afirma l'estudiosa, d'un crític fonamental per a entendre la represa de la narrativa i la normalització del model novel·lístic des del 1924. D'un crític gens condicionat pel Noucentisme, malgrat –diu l'estudiosa– la qualificació errònia de noucentista que sovint i fins fa pocs anys havia rebut.

El crític va exposar les seves idees literàries en el llibre *Notes sobre l'art d'escriure*, pensat per a la "Col·lecció Popular Barcino", que la guerra deixà inèdit. Escrites sota l'influx de Vossler, deixen veure, segons Montserrat Corretger, un escriptor centrat a descobrir la realitat a través de l'art, a demostrar que l'art transcendeix les meres formes retòriques del llenguatge, des d'una marcada aversió a l'ornament estilístic deslligat dels continguts expressius. Per això, se separava dels que atribuïen a l'art una finalitat moralitzadora. D'aquí ve el seu rebuig, observa l'estudiosa, de les posicions moralistes de crítics com Manuel de Montoliu.

Pel que fa a l'etapa del retorn al país, la correspondència estudiada per Montserrat Corretger mostra les dificultats que va tenir per a poder ser en exclusiva professional de les lletres, cosa que li exigia moltes hores de feina diària, i ell ja no era pas un jove: recordem que torna el 1963, a 69 anys.

Lluís Bonada